

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Dissertationes De Actibus Humanis

Karchne, Simon

Augustæ Vindelicorum & Græcensis, 1716

De levitate materiæ contra octavum præceptum Decalogi.

urn:nbn:de:hbz:466:1-39981

lem. Tertia, continet personas nec opulentas, nec pauperes, pro his statuunt mediū circiter florenū. Quarta, operariorum, his auferre mercedem laboris diurni est materia gravis, ad hanc classem referuntur mendici.

Hæc opinio pluribus ut probabilissima arridet, utpote nec nimis laxa, nec nimis stricta, estque in praxi tuta.

Notat Lessius si quis auferat alteri rem non magni pretij, hic autem exinde pateretur grave incommodum, peccatum quidem mortaliter non mortalitate furti defectu notabilis pretij, sed mortalitate injustæ damnificationis.

Ex his facile colligi potest, quam quantitas in materia furti censenda sit levis, videlicet illa, quæ minor est quantitate requisita ad mortale, sive sequaris sententias stantes pro quantitate absoluta, sive respectiva ad personas.

Adjicio tria. Primum, est non committi furtum ab eo, qui immiscet suo vino venali aquam dummodo non efficiat deterius vino quod alij vendunt (tale tamen vendi non potest ijs, qui emunt pro conservando, nam lymphatum facile corrumpitur) idem dic, si tritico valde bono admiscet alia grana, ut sic reducat ad æqualitatem cum aliorum tritico, Mendo *in Epitome opin. Verbo furtum. num. 2.* quia sic nulli infert injuriam, resque quas vendit, manent æque utiles ad usus humanos.

Secundum est, cum duplex fere quantitas major requiratur ad mortale furtum uxoris, ac filiorum, sequitur quantitatem minorem duplo in istorum furtis esse levem.

Tertium est, quod Filius pro Patre exercens mercaturam, aliudve negotium, possit petere justè mercedem quoad excessum, quo illa superat alimenta, & si pater nolit præstare, possit licitè clam accipere, Mendo. *num. 22.*

Adde ex eodem *num. 19.* non esse reum noxæ gravis furtive tollentem rem, quam dominus rogatus daret, quia non est invitus quoad substantiam, sed quoad modum, caute tamen hic procedendum, ne furtis via pandatur. Facilius locum habet in furtis uxorum, filiorum, quam cæterorum.

De levitate materia contra octavum præceptum Decalogi.

743. **T**Ria sunt bonorum genera inter se inæqualia, vita, fama, facultates, Vita est ordinis superioris, ac supremi, fama, & honor secundi, ac medij, facultates autem infimi. Honor est testificatio excellentiæ seu dignitatis alterius. Fama vero est clara cum laude notitia id est, communis opinio voce manifesta. Læditur fama deractione in absentia, seu narratione criminis occulti veri, aut falsi.

Honoris læsio fit tripliciter; contumelia, dum quis verba falsa dehonorantia in faciem profert; convitio dum vera objiciuntur, talia tamen, quæ dehonorent e.g. vocando Judæum, licet sit ex sanguine tali: demum improprio, dum alteri in faciem oggeritur necessitas, egestas, ac beneficia in eum collata refricantur.

Quares primo, an detractio, contumelia

tumelia, convitium; ac improprium sint peccata mortalia, & quando, seu quamnam regula sit discernendi peccatum mortale à veniali, aut nullo contra præceptum octavum. Respondeo ad primum, cum communi apud Mendo *in Epit. opin. Verb. Honor. fama num. 6.* affirmative, dum his notabiliter læditur fama, aut honor, nisi dehonoriatio fiat correctionis gratiâ sine notabili excessu, qualis foret notabiliter injustè alterum contristando, pudorem, ac dolorem inferendo, sic enim nec Prælati, nec Domini subjectos possunt verbis contumeliosis afficere.

Respondeo ad secundum, cum Lugo. *de Just. D. 14. S. 4. à num. 49.* quoties relatio, aut objectio criminis, aut defectus consideratis circumstantijs; personæ, defectus, vel criminis narrati aut objecti, existimationisque, quam apud alios habet persona prudentis arbitrio censetur graviter nocere famæ, vel honori, toties detractio, contumelia, convitium aut improprium est peccatum mortale, veniale vero si graviter non nocet. Ex hac Regula.

Infero primo, posse esse detractio-nem mortalem in peccato veniali, ut si de Episcopo, aut viro Religioso gravi dicatur esse mendacem, id est, frequenter eum mentiri, aut quod virtutes fingat, Lugo. cit. Mendo *num. 13.* ex communi; ubi gravitas desumitur ex circumstantijs personæ, & existimationis, quam habet.

Infero secundo, posse detractio-nem esse levem de peccato mortali personæ id non reputantis pro indecoroso ut si de milite, aut de juvene profano narres eum

desiderare fœminas, aut cum his peccare, aut de milite glorioso, quod velit injuriam vindicare, cit. Lugo Mendo *num. 15.*

Infero tertio, esse levem materiam revelare vitia generalia, ut esse superbum, iracundum, avarum, ignarum & similia, quia hujusmodi loquendi modo non denotatur culpa gravis, sed inclinatio de se indifferens ad levem, aut gravem culpam, Mendo *num. 14.* Less. Azor.

744. Quæres secundò, an, ut sit mortalis injuria contra honorem aut famam, requiratur ut reddat infamem, aut ut alij sint præsentis, & quid si coram paucis discretis, ac taciturnis narres crimen occultum grave? Respondeo ad primum negativè, quia etsi non fiat infamis, attamen potest notabiliter lædi fama, aut honor, sicut potest esse furtum grave seu læsio notabilis in bonis fortunæ, quamvis læsus non evadat pauper.

Respondeo ad secundum, negativam videri sustinendam saltem in gravibus contumelijs, quæ videntur graviter afficere, etsi nullus alius sit præsens, ita Less. Mol. Filiuc.

Dixi *in contumelijs*, quia de verbis detractorijs plures aliter sentiunt.

Respondeo igitur ad tertium, esse duplicem sententiam: prior probabilius excusat à mortali, quia perinde se videtur habere, ac si nullus sciret, aut saltem non apparet notabilis infamatio, ita Cajet. 2. 2. *quest. 73. art. 2. dub. 1.* Dian. p. 3. *tract. 5. Miscell. Resol. 33.* Mendo *num. 18.* ex Navarra *lib. 2 de Restit. cap. 4. num. 333.* inclinât Less. *lib.*

lib. 2. dub. 11. limitans ut non procedat, si quis revelat Prælato, alijsve viro gravi, à quo dependet quia mallet quandoque pluribus crimen suum constare, quam Prælato, &c.

Esse mortale ut probabilius sustinui de *Jur. & Jusit.* à paritate judicij temerarij, quod omnes peccati mortalis] damnant in materia gravi, etsi nulli alteri pandat suum judicium. Neque dicas esse differentiam, quod per judicium temerarium falsum crimen appingatur proximo, at vero in detractioe crimen verum. Non inquam dicas, quia non minùs occultum crimen detegere est contra jus in famam, quam impositio falsi.

Ex priorè sententia sequitur quod probabiliter non sit mortale secreto inquirere crimen alterius, ut illud scias] seculo pravo fine, sed ex curiositate, Mendo *num. 24.*

745. Quares tertio utrum sit materia levis, si quis gravem sibi factam à certa persona injuriam aperiat alteri. Negativa est certa, si intendat damnum.

Dubium duntaxat est, si finis sit lenire dolorem, aut capere consilium adversus injuriantem. In quo dubio rursus negandum est, si pluribus reveletur, quam sit necesse ad consulendum sibi, aut ad mitigandum dolorem, ita Authores citandi pro affirmativa ad præsens dubium: nihilominus Joan. de la Cruz in *Directorio Confess. p. 8. dub. 27. q. 2. Art. 2. Conclus. 1.* liberat à mortali illum, qui secreto injuriatus non valens cohibere dolorem in publicas erumpat querimonias, quia nimis difficile est afflictionem dissimulare contra inclinationem naturalem.

R. P. Karch, Diss.

Respondeo probabiliter negative cum Mendo *num. 22.* Lug. de *Just. D. 14. num. 53.* quia habet jus, ut capiat Consilium, aut leniat afflictionem; quod exinde injurians infametur, non intendit injuriatus, sed per accidens se habet, sibi que injurians debet imputare.

Limito juxta tradita de *Jure & Jusit.* fore culpam lethalem si injuriantis infamatio notabiliter excederet solatium, aut Consilij commodum, quod passus injuriam acciperet ex revelatione, Haunold.

746. Quares quarto, an careat culpâ saltem gravi, si quis propalet, quantum est necesse, fictam paupertatem alicujus ut impediatur ab Eleemosyna relicta pro pauperibus. Idem est de dote pro pauperibus virginibus, si puella habeatur communiter pro incorrupta, tu vero non sti occultam corruptionem.

Respondeo ad primum affirmative, imò caret omni culpa, dum agitur de Eleemosyna notabili, quia ficta paupertas tunc multum nocet pauperibus, ergo ut impediatur, licitè detegitur dispensatori Eleemosynæ, si aliter damnum nequit averti; aliter inquam, quia si monitione fraternâ potest removeri, ea præmittenda est juxta præceptum Evangelicum: *si peccaverit in te &c.* Hujus tamen officio juxta *num. 742.* est noxa levis facta revelatio ficti pauperis uni, aut alteri Eleemosynæ Præfecto taciturno.

Respondeo ad secundum non posse occultam corruptionem Virginis manifestari, ut ea repellatur à dote. Ratio est, quia fundator dotis præsumitur reliquisse dotem pro Virginibus, quæ communiter judi-

Aaaa

judi-

judicantur tales, sed etsi quis occultè noverit corruptam, supponitur eam communiter judicare esse Virginem, ergo hæc habet jus rigorosum, ne impediatur à consecutione dotis: & ideo illam impediens injuriam gravem contra justitiam faceret, etsi uni duntaxat referret, penes quem est executio dotationis.

747. Quæres quintò quispiam apud multos habetur proviro docto, vel virtuoso ultra meritum externorum indiciorum, id est, ejusmodi existimationem non sibi comparavit actibus externis, sed incitià non advertentium eam ipsi attribuit, an sit peccatum de tali proferre sententiam veram, sive judicium. Respondeo negative secluso affectu sinistro, quia cum æstimatio talis non sit acquisita actibus proprijs, non habet jus ad doctrinam, ac probitatè tantam, ergo citra injuriam prudens æstimator licitè de eo fert suum judicium, ita Laym. Mol. D. 26. n. 5. addens hæc verba: *hoc admonui ad tollendos scrupulos, quos viri timorati hæc de re habere solent.*

Hinc tamen non licet inferre, quod licitè possit detrahi famæ, quam quis ficit, ac mendacijs acquisivit publico bono non noxiam, quia habet jus, ne sibi tollatur bona æstimatio sui nulli nociva, Mendo num. 20. ex Navar. Sor. oppositum sentientibus de hypocritis mulierculis, ac similibus, horum enim fraudis detectio est utilis publico bono.

Unde universaliter fas est prodere simulationes eorum, quæ nisi indicentur, vergunt in damnum publicum, sic licitè manifestatur imperitià Medici, Advocati, Confessarij, Pharmacopolæ, &c. nempe, si intendant tales exercere officium, quia

non habent jus ad famam cum periculo nocendi graviter alijs: hæc causa cum cesset, si non practitent, relatio erit mortalis saltem contra Charitatem, imò probabiliter etiam contra justitiam, quia talis esto non habeat jus ut credatur positive bonus, habet tamen jus, ne æstimetur pro improbo.

Verum probabile etiam est non peccari contra justitiam quamvis simulatio nulli obsit, quia fraus, & mendacium illi non debet patrocinari, patrocinetur autem, si veritas non posset prodi de tali nitentis alios decipere Rosmer de *Actib. Human. folio mihi 82.* ex Less. *Lib. 2. dub. 9.* Bonac. de *Respit. in particulari D. 2. q. 4 p. 8.* quia ex hoc, quod non sit necessitas revelandi imperitiã, ut si aliã viã malum averti possit, non sequitur te non posse habere jus in famam alterius, sicut quamvis effugere possis mortem contra vitæ aggressionem tibi consulendo per fugam, potes tamen sine injustitia occidere invasorem, aut prodere crimen occultum accusatoris per exceptionem, dum exceptio hæc est utilis licet possis impedire accusationem viã miore e.g. per acceptionem fori, Rosmer *folio 84. ex citaris.*

748. Quæres sextò an crimen verum in uno loco publicum referte in altero, ubi est occultum, præsertim, si nunquam eo notitia permeabit, sit materia levis. Respondeo primò non esse contra justitiam, sive juste, sive injuste vera crimina publicentur, quia jus ad famam amissum est hoc ipso, quod sit publicum publicitate sive facti, sive juris, nempe per sententiam judicalem, Diana p. 3. *tr. 5. Resol. 17.* ex Fagundez p. 2. *lib. 5.*

c. 3. num. 18. Less. lib. 2. dub. 13. Lug. num. 59. & maxime 68. cujus est lequens Regula universalis, quoties in aliqua urbe est ita publicum crimen, ut quibuscunque peregrinis eò venientibus licite narretur, toties etiam fas est alio scribere de eo crimine, si enim ex alio loco adveniendi licite narratur, eadē reverentur sit ad patriam suam cum notitia criminis, cur nequeas eidem scribere, cum Epistola sit non aliud quam species humanæ locutionis,

Respondeo secundo probabiliter etiam non esse contra Charitatem, ita citati, quia quod non est contra justitiam, etiam non est contra Charitatem, dum fit ex urgente necessitate, est autem urgens necessitas, videlicet bonum publicum, cui valde expedit, ut publica crimina innotescant, ne immeriti honorentur ex ignorantia, aut promoveantur ibi, ubi ignoratur eorum demeritum, aliisque sint in exemplum ad similia non audenda.

Ex hoc capite videntur exculpabiles Historici libris suis hujusmodi crimina posteritati relinquentes, ita citati.

Nihilominus non est neganda probabilitas opinionis quæ asserit saepe graviter peccari contra Charitatem, præsertim, si divulgentur in locis, ad quæ nunquam penetrasset notitia, aut valde serò, quod enim tibi non vis fieri, alteri ne feceris Mendo num. 12. cit. Less. deobligans tamen à Restitutione damnorum quæ inde sequuntur sive in corpore, sive in bonis fortuna.

Dixi in quæstione *crimen verum*, nam crimen falsò impositum etsi evaserit publicum, est gravis injustitia id igno-

rantibus recensere, quia innocens retinet jus in famam.

Dixi secundo in responso primo *per sententiam*, nam ante sententiam, quamvis constet de crimine per confessionem Rei, aut depositionem testium, evulgare est grave peccatum contra justitiam, nisi populo post sit publicandum, quia ante sententiam non est notorium relatè ad populum, sed solum respectu judicis ita Laym. lib. 3. tr. 3. p. 2. c. 3. num. 9. Lugo num. 72. Ex solutione præsentis quæstionis, oritur alia affinis.

749. Quæres septimò an crimen notorium in una domo, aut Monasterio, vel Collegio possit licite extra talem domum aut Monasterium recenseri, sicut dictum est de crimine absolute publico, ac Manifesto in aliqua civitate &c.

Dupliciter potest quæstio intelligi. Primò an possit narrari externis, sive laicis, sive Religiosis non ejusdem ordinis nec Monasterij. Secundò Religiosis ejusdem Ordinis in alijs Collegijs morantibus invicem unitis, sive Communicantibus, prout Communicant Religiosi, qui nunc in hoc, nunc in alio Monasterio sunt incolæ.

Respondeo non posse externis etiam Religiosis domus ejusdem, aut Monasterij non incolis, nec unitis narrari sine injustitia, quia familia unius domus, aut Monasterij facit communitatem separatam, habentem jus ad sua secreta servanda, sed hoc ipso, cæteris narrari non possunt non unitis sine injustitia, cit. Lug.

Respondeo secundo probabiliter sine gravi culpa saltem contra justitiam re-

referti posse Religioso incolæ alterius Monasterij uniti cum alijs modo dicto ex *data num. 746*. Regula: possum Religioso tali aliunde adventanti patefacere licet sit remeaturus ad suum Monasterium, ergo etiam possum calamo patefacere, monet tamen Rosner *de Actib. Human. folio mihi 82*. facillime lædi Charitatem, & ideo cautela hic habenda, ne proximus exponatur famæ discrimini.

750. Quæres octavò an sit licita pro palatio delicti secreto tibi commissi, aut cujus violenter, vel fraude notitia est exorta, si pro palatio sit medium necessarium evadendi gravia tormenta, aut vitandi grave damnum proximi temporale, aut spirituale. Respondeo primò affirmativè ex fine avertendi damnum notabile proximi, sive hic sit ipse delicti Author, sive alius, quando secretum tibi innotuit viâ licitâ, quia tunc Author non potest esse invitatus rationabiliter *per num. 745*. nec est obligatio cum tanto dispendio servandi famam alterius.

Respondeo secundò in eodem casu licere tibi prodere ut effugas gravia tormenta à parvitate damni notabilis proximi, quod licitè avertis per revelationem secreti, ut proxime dictum. *Less. lib. 2. dub. 8. num. 55*.

Respondeo tertio cum eodem probabiliter licere, etsi injustè deveneris in notitiam contra alios, quia quod extorquendo secretum peccaveris contra justitiam, non sequitur te in tali necessitate non posse uti licitè notitiâ sic comparatâ, sicut fur equi, quamvis deliquerit contra justitiam, si tamen extrema eum premat necessitas, potest eo uti etiam cum jactura ejusdem. Conf. etiam per adversarios,

qui est stipulatus secretum, potest hoc revelare, ut declinet tormenta, ergo etiam per injuriam extorquens; debitor enim ex contractu est non minus debitor, quam sit debitor ex delicto, ita arguit cit. *Less. vide Lug. D. 14. à num. 100*. aliter circa hoc punctum sentientem ubi *num. 103*. admittit nostrum responsum, quando secreti Author me innocentem injustè vexat, siquidem vim vi repellere licet.

751. Quæres novò, an absque culpa saltem gravi queat Manifestari crimen proximi ex fine extollendi ejusdem penitentiam, itè an occulta peccata filiorum, aut familiae liceat referre parentibus, aut patrifamilias, ac de eisdem uxor, ac maritus possint colloqui. Rosner *fol. mihi 86*. excusat hæc à culpa gravi; primum quia emendationis causâ factâ relatio animus audientium non condemnat eum mortalis; secundum vero quod spectat ad parentes corrigere proles, & scire excessus suorum, ut obvietur corruptioni aliorum, & caveri mala, hinc idem *fol. 84*. ex doctrina *num. 745*. infert eum, qui scit aliquem esse furem licitè monere cohabitantes, ut sibi caveant.

Respondeo me in *Dissert. de Jure & Just.* concessisse secundum punctum questionis, illationem vero de fure limitasse, ut procedat in casu, quo monitio fraterna non prodesset, aut fieri non posset. Quod attinet revelationem criminis cum subsequuta emendatione sive penitentia mihi cum Mendo *n. 35*. non placet, quia plus doloris sentiet Author delicti intelligens suam v.g. sodomiam fuisse detectam,

quam

quam capiet gaudij ex relata sua pœnitentia.

752. Quæres decimò, an sui infamatio in materia gravi sit libera à culpa mortali, & quid si quis falsum crimen sibi imponat, ut torturam declinet, uti quandoque faciunt rei. Item an infamans sui infamatorem de crimine verò excusabilis sit.

Respondeo primò sine causa justa se infamans probabiliter graviter delinquit, quia quisque suæ famæ curam habere debet, ex causa vero justa faciens non peccat, ut docet praxis in Religionibus se publicè accusantium de defectibus non scandalosis occultis.

Respondeo secundò etiam seclusà causà justà non esse mortale se infamare, nisi ex circumstantia fieret mortale, ut si cederet in infamiam familiæ, aut si sit persona publica, e. g. si quis proderet se fuisse Proditorem, Sicarium, &c. Ratio responsi est, quòd quisque sit Dominus suæ famæ, sicut bonorum temporalium, sed prodigere temporalia est solum veniale, nisi prodigalitas alijs graviter noceat, e. g. uxori, aut prolibus, ergo etiam prodigere famam non est mortale. Utrumque responsum ex Navar. Palud, Soto & alijs tradit Mendo n. 9.

Respondeo tertio cum eodem n. 11. post Sotum Sylvest. &c. peccare solum leviter imponentem sibi grave crimen ad evitandam torturam, nisi ut proxime est insinuatim impositio alijs sit noxia notabiliter. Ratio quia cum sit famæ Dominus, mendacium istud, e si sit in materia gravi, non superat levitatem culpæ.

753. Quæres undecimò an referre delicta quæ quis audivit ex alijs sine auxe-

si, aut confirmatione, nec nominet personam fide dignam, ex qua intellexit, sit materia levis: non nominet, inquam, quia hanc nominando peccari mortaliter farentur communiter cum Bonac. Less. Lug. &c. quia præbet prudens fundamentum credendi id esse verum.

Respondeo probabiliter affirmativè ex Sylvest. *verbo detractio q. 4. Dian. p. 3. tr. 5. Cajet. Tannero*, quia si quod damnum sequitur ex tali narratione in animis audientium, id non tamen est narrantis, quam culpa audientium temerè credentium, cum ex pura ejusmodi relatione se audivisse, & præsertim insinuando dubitationem, id est, dicendo se nescire, an sit id verum, non potest prudenter credi relatum.

Quid si de infamato in uno genere referas aliud crimen. Respondeo vel crimen, de quo infamis est connexum moraliter cum alio, vel non est connexum: si est connexum, non peccas graviter, ut si de ebrioso dicas ab eo non curari familiam, quod rixetur, aut publicus adulter scripserit litteras amatorias, aut de meretrice, quod neglexerit misfam, ut corporis usum exhiberet, quia parum, aut nihil sic nocetur. Econtrà est mortale infamare de crimine, cum quo non est nexus, ut si defornicatio publico asseras esse furem, aut adulterum, uti enim rectè monet Lug. *num. 58.* hac in re attendi debere, an damnum novum inde infamato sit oriturum, si ita, idque grave, peccatum est mortale, quale non effugis, si referas peccatum ejusdem generis iteratum ab eo, de quo constat, id fuisse semel commissum e. g. adulterium,

Aaaa 3.

quia

quia unum adulterium non habet mortalem connexionem cum alio.

An sine noxa mortifera recensere valens peccatum grave tacitâ personâ.

Respondeo affirmative, si ex circumstantijs deveniri nequit author ejus in notitiam, nec redundet infamia in alios. Hinc narrans de aliquo Religioso non nominato ex hoc, illove Monasterio, quod sit fornicatus, peccas mortaliter ob infamiam, quæ redundat in totum Monasterium, Laym. *lib. 3. tract. 3. p. 2. c. 3. n. 12.*

754. Pro reliquis nota primò, non esse nisi veniale, si quis audit detrahentem, quin cum reprehendat, aut ostendat displicentiam ex metu justo, vel ex negligentia, nisi audiens ex officio debeat corrigere, Mendo *num. 19. Dian. p. 2. tract. 17. Resol. 24.* cum quo confirmo ex *num. 742.* detrahens coram uno alterove taciturno probabiliter peccat duntaxat leviter, ergo audientes etiam non peccant, nisi venialiter etsi detrahenti non resistant.

Nota secundo, etsi quis graviter detrahat, si postmodum aliunde sit factum crimen publicum, cessat obligatio restituendi, quia est impossibilis reductio bonæ famæ Mendo *num. 36.* inde deducens, si illi, quibus detexisti crimen, fecerunt publicum, ipsis sit imputandum, eoque casu vix est possibilis coram toto populo revocatio.

Nota tertio, pœnitens morti vicinus nolens restituere famam etsi Confessario, alterive committat restitutionem faciendam post mortem suam, non est absolvendus, quia potens per se, aut alium, dum vivit reddere famam, & non

vult, actu est in peccato, Mendo *n. 40.* excipiens illum, cui non superest tempus faciendæ restitutionis, tunc enim debet committi alteri prudenti præsstituto.

755. Nota quarto, Confessarium pœnitentis moribundi, qui plurimis suâ vitâ famam abstulit, sive vera crimina occulta detegendo, sive calumniando, id est, falsum malitiosè imponendo, quin læsis satisfecerit, debere illum ita disponere, ut quantum fieri potest de præsentî reparet, sive damna temporalia si quæ inde secuta, sive famam, quibus potest, cum autem sit moraliter impossibile omnibus satisfacere ob absentiam multorum, non est melior modus, quam si moribundus curet vocari ad se plures viros prudentes, ac timoratos, coram quibus serio significet suas detractiones, calumnias, falsasque testificationes, seque in his mentitum fuisse cupereque ut hæc sua confessio innotescat universis, proinde se rogare præsentem ut patefaciant eisdem. Hæc notatio est ex Mendo *num. 41.* Laudantis Confessarium doctissimum, ex cujus consilio quidam infamator hoc modo pœnitentiam egit in facti contingentia. Addit Verb. articulus mortis *num. 9.* si opus videatur, id cum juramento infamans enuntiet.

Nota quinto, revelatio peccati mortalis occulti intra tempus breve promulgandi est solum venialis, quia modicè lædit famam, ita omnes.

Nota sexto, gravitatem, & levitatem detractionis famæ defunctorum esse metiendam juxta regulam datam *num. 743.* de detractione famæ vivorum, Mendo *num. 23.* quia defuncti non exciderunt

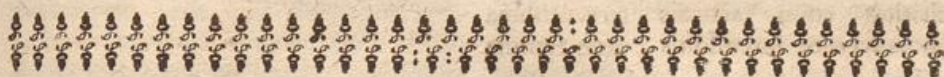
pos-

possessione bonæ de se opinionis, sed
eam retinent in hominum memoria;
cæteris tamen paribus Molina *tract.* 4.
D. 28. & Laym. apud Rosner *fol.* 73.
arbitrantur minus detrahendo peccari
contra defunctos, quam vivos, licet
utrisque gravis injuria inferri possit, si

injuria illata defunctis non redundet in
consanguineos, restitutio famæ si fiat illis
exhibitione suffragiorum, melius est,
quam aliâ ratione, per *æt. Mol.*

D. 44. *nu.* 3.

* * *

ARTICULUS VI.

De modis, quibus peccatum ex genere suo veniale transit in mortale.

756. **P**eccatum veniale est triplex: ex
genere suo, ex imperfectione
actus advertentiæ, aut
consensûs, aut ex conscientia erronea,
& ex parvitate materiæ juxta præmissâ à
num. 711. Hic agimus de veniali ex
genere suo, quod nimirum tale est vi sui
objecti, cujus levis prohibitio sufficit ad
ad arcendam ejus culpam, ac damna,
quæ sequerentur, si nec leviter essent
prohibita, ut vanæ cogitationes, verba
otiosa, mendacia jocosa, vel officiosa
conformiter dictis *n.* 698.

Juxta regulam universalem Laym.
lib. 1. *tract.* 3. *cap.* 5. *num.* 5. ex Less.
omnis excessus, vel defectus in passio-
nibus animi de se indifferentibus, usuque re-
rum de se indifferentium, aut licitarum
per se loquendo venialis est; quo spe-
ctant excessus non enormes in cibo, po-
tu, usu matrimonij, ornatu vestium,
appetitu divitiarum, honoris, laudis,

recreationis, voluptatis licitæ, in tristi-
tia, timore &c. quia in his mediocrita-
tem attingere est difficile.

Querunt Theologi an peccatum ex
genere veniale sit proprie offensa DEI.
Communis affirmat cum Vasq. 3. *p.* *D.* 3.
cap. 2. Respondeo melius negari cum
Soarez *in* 3. *p.* *tom.* 1. *D.* 4. *S.* 11. quia
quod non opponitur directè gratiæ habi-
tuali, non est offensa DEI, sed veniale
ex genere non opponitur directè gratiæ
habituali, ergo &c. Major est S. Th.
3. *p.* *quest.* 86. *art.* 2. *in Corp.* *ex hoc*
inquit dicitur quis offensus alteri,
quod eum repellat à sua gratia: &
quest. 7. *de malo art.* 2. *ad 10.* *pecca-*
tum veniale, cum non importet aver-
sionem à DEO, non habet rationem
offense.

Dum S. Jacobus *cap.* 3. dicit: *in*
multis offendimus omnes, late sumitur
offensa, ac improprie pro culpa, seu
mali-